

Fødselsdagen på

104936

Historien om den polske soldaten, Kazimierz, som kjempet ved Narvik og måtte ofre et bein i kampen fortsetter i dette nummeret av Heimevernsbladet. Historien begynte i forrige nummer.

Av BJØRN BRATBAK

Den 27. mai, mens troppen til Kazimierz fortsatt lå i stilling oppe på høyde 405, fikk de vite at neste dag skulle det settes inn et angrep for å gjenerobre Narvik. Fra sine posisjoner kunne polakken se de britiske krigsskipene nede på Ofotfjorden. De hadde begynt et øredøvende bombardement av byen og de tyske stillingene rundt. Ikke lenge etter fikk 2. Kompani ordre om å rykke frem. Det ble sprangvis fremrykning ned fra høyde 405. De løp i sik sak, kastet seg ned, og krøp et godt stykke før de igjen reiste seg for å løpe. Hvem ville vel frivillig reise seg fra det stedet fienden kunne ha sett at de kastet seg ned? Igjen kom treningen i sølen og kulden i Bretagne til nytte som rene refleksbevegelser. Kazimierz var i første linje. Som uvøren unggutt følte han hverken frykt eller tenkte på døden. Under et av nedsprangene, det skulle bli det siste, landet han på en liten bergknaus. Rent instinktivt krøp han over til venstre siden av knausen. I samme øyeblikk eksploderte en bombe eller granat halvt til høyre bak ham. Han kjente han ble truffet og skrek ut. Troppssjefen og en sersjant kom raskt til, fikk grepet han under armene og dro han noe tilbake hvor det var noe dekning. Høyre foten fulgte sprettende med, der den hang etter bare en tynn sene og en kjøttremse. Han ble gitt førstehjelp, og han oppdaget nå at også venstre foten var skadet. Splinten som hadde kuttet høyre foten hadde også tatt med seg deler av musklene i venstre leggen. Han konstaterte at han hadde vært nær til å passere gjennom Perleporten og møtet med St Peter. Men Kazimierzs tid for et slikt møte var tydeligvis enda ikke

kommet. Troppen måtte fortsette fremrykningen, og Kazimierz ble liggende igjen i fjellet. En annen ung polsk soldat var latt igjen for å hjelpe ham, men denne var så skremt, vel nærmest i sjokk, at det ble dårlig med hjelpen.

Kazimierz er i ettertid slått over den roen han følte, og at han var så klar i hodet. Heller ikke kjente han særlige smerter. Han som både i sin ungdom og sitt voksne liv ikke har likt å se blod hverken på sår eller rått kjøtt, begynte nå å undersøke skadene. Flere ganger plukket han opp den avskutte høyre foten, den satt fortsatt i støvelen og hang fast i beinet. Han fikk det for seg at han ville se hvor mye av beinet som var

hadde spart en håndgranat, og for å unngå å falle i tyskernes hender, sprengte han seg selv til døde.

Etter at Kazimierz og hans skremte medsoldat hadde ventet i flere timer uten at førstehjelpsfolkene kom og hentet ham, ba han følgesvennen sin om å ta seg tilbake for å hente en bærejong, og vise veien opp til Kazimierz. Soldaten reiste seg og dro, og Kazimierz hørte aldri mer fra ham. Timene fortsatte å gå. Selv om beinene hans var forbundet, dannet det seg etter hvert en ganske stor blodpøl. Kazimierz mener å huske at han selv denne tiden var ganske rolig, og at han alt hadde mistet troen på å bli reddet. Døden ville ha kommet som en fredfull befrier.

Etter å ha ligget i fjellet en lang stund, Kazimierz vet ikke sikkert hvor lenge, muligens hadde han inn imellom vært bevisstløs, skimtet han fire skapninger i silhuett mot himmelen, langt borte i disen. Han skrek ut, og de kom mot ham. Det var kadettoffiser Ksawery Pruszyński, tre soldater fra kompaniet og kompanisjefens oppasser. Pruszyński hadde satt i gang leting, da han hadde fått vite at Kazimierz var savnet.

Pruszyński var forfatter og tilhørte en av Polens fremste adelslekter. Etter krigen gikk han i det

nye polske regimets tjeneste. I 1946 var han en kortere periode ved den nye polske regjeringens ambassade i Washington. Han ble deretter polsk sendemann i Nederland. I boken "Veien mot Narvik" fortalte han om Podhale-brigadens meritter i Nord-Norge. Under den harde stalinistiske perioden i Polen, ble han hjemkalt til Warszawa for å stå til rette for den Moskva-tro regjeringen der. På turen til Warszawa ble han utsatt for en bilulykke i den vestyske byen Hahn. Her mistet han livet 13. juni 1950. Omstendighetene rundt ulykken var mystiske, og det er fortsatt mange som mener at ulykken var arrangert for å unngå oppstyret rundt en rettsak eller forsvinning av en så kjent polakk - krigshelt, forfatter og diplomat.

Pruszyński og de tre redningsmennene

Kazimierz Dzeidzioch i dag, 53 år etter de dramatiske hendelser på Ankenesfjellet

skutt bort.

Slik gikk timene. Det var en fin, klar og varm dag. Hans polske medsoldat var taus og skremt. Kazimierz kan ikke huske noen støy av skudd og krigslarm. Han husker at tyske fly fløy over, og at han spurte med seg selv hvorfor de ikke slapp enda en bombe og gjorde det slutt for ham

Etter krigen fikk Kazimierz vite fra sin mor i Polen, at hun på denne tiden hadde fått det for seg at nå var sønnen i fare og såret. Men hun hadde også fått en klar fornemmelse av at skadene ikke skulle være dødelige. Hun avviste i alminnelighet all overtro og overnaturlige hendelser, men dette hadde hun ingen forklaring på.

En annen polsk soldat i samme situasjon som Kazimierz, den atten år gamle Alfons Molski, ble også såret denne dagen. Han

Ankenesfjellet II

fikk plassert Kazimierz i en erobret tysk teltduk, og med den som bære, ble han båret ned fra fjellet. Det ble en vanskelig og strabasiøs marsj gjennom det ulendte terrenget. De kom seg da likevel ned, og ble møtt av førstehjelpspersonell. På hjelpesplassen var også legen, dr Boniarczyk. Også her fungerte det militære byråkrati-
et. På det franske ferdigtrykte formularet "Fiche Medicale De L'Avant" ble nå Kazimierzs nummer og navn, og andre data fylt inn, samt diagnosen på latin: "Vulnas pedis dextrae et sinistri" (sår på høyre og venstre legg). Av legens rapport fremgår at Kazimierz hadde blitt såret klokken åtte om morgenen. Klokken var tolv om natten da rapporten ble skrevet på bataljonens hjelpesplass. Altså hadde Kazimierz ligget bortimot 16 timer uten behandling.

Han spurte nå legen om han kunne få noe morfin. Han spekulerer fremdeles på hvorfor han stilte dette spørsmålet, for han husker ikke noen smerte. Legens svar sto imidlertid i stil med mange av erfaringene polakkene alt hadde gjort: "Nei min sønn, franskmennene har ikke gitt oss noen morfin, så jeg kan ikke hjelpe deg med det".

Kazimierz ble lagt på en bære, og han ble gitt varm te. Denne kastet han straks opp, og etter dette fortsatte han å brette seg. Var det reaksjonen etter sjokket som meldte seg? Fire mann ble satt til å bære ham ned mot bygda. I det vanskelige terrenget ble dette en fryktelig påkjenning. Nå meldte smertene seg for fullt, og Kazimierz var i lange perioder uten bevissthet. Han erindrer så vidt at han nede i dalen ble lagt på en kjerre som ble trukket av et muldyr.

Det neste han husker er at han lå på et bord med en slange inn i sin høyre arm. Andre enden av slangen førte inn i armen på en rødhåret soldat, som helt sikkert ikke var polsk. Igjen må han ha mistet bevisstheten, for han husker nå ikke mer før han var ombord i en dieseldrevet fiskeskøyte. Han kjente straks igjen den karakteriske motorlyden - "Pik - pik - pik". Plutselig kjente han en stikkende smerte i sin høyre fot, og han forsøkte å kjenne på den. Alt han klarte å få tak i, var en flik av ullteppet. Nå først gikk det opp for ham at hans høyre fot var borte for alltid.

Skøyten la inn til et britisk hospitalskip, og båren med Kazimierz ble overført dit. Senere har han fått vite at operasjonen og sammensyningen av sårene, som hadde funnet sted under feltforhold, var utført av en av Englands fremste kirurger. Han må ha gjort et godt arbeid. I alle de 53 årene som har gått siden 1940, har ikke Kazimierz en eneste gang hatt behov for kirurgiske inngrep i leggstubben og sårstedene.

Under transporten tilbake til England

mistet Kazimierz alle sine personlige eiendeler, blant annet et vakkert lommeur. Det hadde faren gitt ham da det brygget opp til krig, og det var sannsynlig at deres veier ville kunne komme til å skilles. Nå var det forsvunnet for godt. Det eneste som nå fulgte ham, var det franske skjemaet som var utfyllt på bataljonens hjelpesplass av den polske dr Boniarczyk, og et nytt engelsk "Field Medical Card". Engelskmennene hadde utrolig nok klart å skrive etternavnet hans, Dziedziuch, riktig, men fornavnet Kazimierz, var blitt til Korzinheer. Det var ikke siste gang at stavingen av navnet hans skulle volde bry.

Ombord i det britiske hospitalskipet skulle Kazimierz fort oppdage hvor viktig språkkunnskaper var, eller hvor problematisk livet kunne være når han ikke kunne kommunisere. Han behersket ikke et eneste ord av engelsk. På gymnaset hjemme i Polen hadde han valgt tysk som fremmedspråk. Tysk var det språket han hadde regnet med å kunne ha nytte av, dessuten hadde familien hans tyske røtter. Mens han hadde oppholdt seg i Frankrike, hadde han lært seg noe fransk, men å lære seg engelsk, det hadde aldri vært i hans tanker.

Det første problemet oppstod straks etter ankomst om bord i hospitalskipet. En lege, en oppasser og en sykepleierske kom mot sengen hans med en sprøyte morfin. Denne ville han ikke ha, og han reiste seg halvveis opp i sengen, pekte på sprøyten, og sa meget avvisende "Gift". Britene nikket og gjorde seg klar til å sette sprøyten, mens Kazimierz med gjentatte "Gift" og mange fakter forsøkte å få dem til å la være. Han hadde fått det for seg at det var gift i sprøyten, og nå var han redd for at de skulle sette den. Den gløgge sekstenåringen trodde at britene ville forstå ordet for gift når han sa det på tysk. Først senere skulle han bli klar over at han gjentatte ganger hadde sagt "gave", mens han samtidig gjorde tegn til at den var han redd. På det engelske "Field Medical Card" er det anført at han denne dagen var "Depressed".

Hospitalskipet kom trygt til havn i Liverpool og derfra bar det med bil til militærhospitalet i Manchester. Det var blitt 10. juni. Her skulle han nå komme til hektene igjen. Han fikk oppleve flere flyangrep på byen, men brydde seg aldri om å ta seg ned i tilfluktsrommene. Etter alt han hadde vært gjennom uten å stryke med, følte han seg sikker på at intet mere kunne ramme ham. Dessuten var han og av og til deprimert, og syntes at livet var lite verdt å leve.

I desember 1940 ble han og andre polske sårede ført til Skottland. Her holdt restene etter Podhale-brigaden til i nærheten av St. Andrews. Den 10. desember

skulle det være stor parade hvor heltene fra Narvik-felttoget skulle dekoreres. Kazimierz var en av de femten som skulle få den høye polske militære ordenen "Virtuti Militari". Det ble også utdelt 150 polske krigskors. I tillegg fikk alle som hadde vært med ved Narvik en skuldersnor i de norske nasjonalfargene, rødt, hvitt og blått. Til den var det festet et lite norsk riksvåpenskjold i gull. Det ble sagt at det var den norske kongen som hadde gitt de polske soldatene rett til å bære denne snoren - en utmerkelse for sin innsats ved Narvik.

Paraden og seremonien med overrekkelsen av dekorasjonene foregikk i høytidelige former. Tilstede var både den polske øverstkommanderende, general Sikorski, og sjefen for Podhale-brigaden, general Bohusz-Szyszko, og en rekke fremstående polske og utenlandske offiserer. Den norske general Fleischer var der. Også han ble tildelt den polske ordenen "Virtuti Militari".

Det var taler av både general Sikorski og general Fleischer. På et feilfritt fransk takket general Fleischer polakkene for det de hadde utført ved Narvik:

"Det er en stor ære for meg å stå foran fronten i dag for tropper som kjempet så tappert i mitt land.

Under kampene om Narvik hadde vi samme gleden av å slå tyskerne tilbake.

I disse kamper deltok de polske tropper på en beundringsverdig måte.

Det er derfor vi nordmenn skal takke dere polakker, og jeg gjør det med mitt fulle hjerte.

Jeg forstår at de soldater som tok del i krigen i Norge vil få retten til å bære en fouragere i de norske farver. Dette er en heder for oss, som jeg takker for, og jeg er overbevisst om at de norske farver aldri kommer til å bli båret av taprere soldater enn dere. Det norske folk står i en stor taknemlighetsgjeld til det polske, og hva dere har gjort for oss vil aldri bli glemt. Det er for meg den største ære å motta Virtuti Militari korset, og jeg takker Dem, General, for at De har tillatt meg å bære det som representant for Norges Konge, Norges land og den norske hær."

For unge Kazimierz ble paraden og ordensoverrekkelsen en stor opplevelse. Han stod oppstilt foran fronten sammen med de fjorten andre som general Sikorski skulle henge ordenen på. Det finnes tallrike fotografier fra denne seremonien. Det ble også opptatt film, som blant annet ble benyttet i England og USA som propaganda. Kazimierz støtter seg til sine krykker, og der hans høyre bein skulle ha vært, er det ingen ting.

Han hadde ikke enda fått sin kunstige fot. En av dem som stod sammen med ham denne dagen, var den 18 år gamle Jan Lasowski. Han var født i Polen, men tilhørte de polakkene som hadde vært bosatt i Frankrike før krigen, og som hadde meldt seg til den polske brigaden. Under stridene i Ankenesfjellet hadde han blitt hårdt såret ved et skudd i hodet. I bevisstløs tilstand var han kastet ned i en grav, fordi alle trodde han var død. En av kameratene hans hadde villet ta et siste farvel med ham, og oppdaget at det fortsatt var liv i ham. Kameraten, som var en stor kraftig kar, hadde deretter båret ham over skuldrene til hjelpesplassen. Jan Lasowski reddet livet, men mistet for alltid synet på begge øynene. To uker før avreisen fra Frankrike hadde han giftet seg.

General Sikorski festet selv ordenskorset på soldatens bryst. Etter polsk skikk skulle soldatene takke for hederen med å gi øverstkommanderende et kyss på hvert kinn. Kazimierz var så grepet av stundens alvor at han kom ut av tellingen, og gav general Sikorski et tredje kyss. Dette ble oppfanget på filmen som ble opptatt, og selv sagt fremhevet i filmkommentarene. På filmen kan man tydelig se den alvorfylte Kazimierz, samtidig som det fornemmes et lite smil i general Sikorskis ansikt over dette lille reglementsbrudd.

Fra og med paraden ved St. Andrews ble Kazimierz klar over at han fortsatt hadde verdi i sitt lands tjeneste. Hans unge alder, hans heltestatus og beinet som han hadde mistet, alt kunne utnyttes i opplysnings- og propagandatjenesten. Han ble overført til et militærhospital i Skottland beregnet for polske soldater. Her traff han en dag på fruen til general Sosnkowski, den polske generalen som etter general Sikorskis mistenkelige død i 1943, ble ny polsk øverstkommanderende. Jadwiga Sosnkowski fattet interesse for skjebnen til unge Kazimierz, og fortalte at hun ville hjelpe ham til USA. Der kunne han få næringsrik mat og en utdannelse. Han trengte begge deler, mente hun.

Kazimierz fikk kunstig fot laget av aluminium, og sommeren 1941 ble han sendt til Canada med oppdrag å slutte seg til den polske hærens rekrutteringstjeneste. I 1942 ble han overført til Chicago, blant annet for å begynne på sin sivile utdannelse, men også for å benyttes i den polske hærens rekrutterings- og propagandatjeneste i USA. Han måtte opptre på pressekonferanser og folkemøter, han talte i radio flere ganger, og han ble mottatt av president Roosevelt og frue i Det Hvite Hus.

Et eget 20 minutters radioprogram med tittelen "They live forever", var basert på hans krigsopplevelser. Det ble sendt over den store amerikanske radiostasjonen CBS i september 1942. Hans opptreden i propagandaøymed fortsatte til i 1944. Da var den politiske situasjon både i London og Washington i ferd med å svinge i polakkenes disfavør. En tyrann ved navn Josef Sta-

lin hadde fått en sentral posisjon blant de krigsførende. Hans begjær etter å skaffe seg kontroll over Polen, skulle også få konsekvenser for den unge Kazimierz helt borte i USA.

Foruten at det ikke lenger ble behov for hans tjenester som taler og forteller til skoler, universiteter og forsamlinger, skulle han snart også komme til å miste den lille pensjonen som han hadde fått som krigsdeltaker. Ettersom den polske hæren ble forsynt av britene, var det også britene som stod bak pensjonen hans. Den sluttet å komme etter at Stalins kommunistregjering var innsatt i Polen og anerkjent av Vestmaktene. Også polakker høyere på strå enn Kazimierz, skulle få merke følgene av Stalins politikk.

Det polske eksilregjeringen i London var fortsatt anerkjent av både Storbritannia og USA, da den gjennom avisene den 5. mars 1945 fikk kjennskap til at amerikanerne på vegne av de allierte stormakter hadde sendt ut invitasjoner til 44 nasjoner om å møtes i San Francisco for å danne De Forente Nasjoner. Polen, som var det første land som hadde tatt opp kampen mot Hitler, det skulle ikke være representert. Det hadde Stalin sagt seg i mot.

I begynnelsen av juli 1945 var det klart at Vestmaktene ville bryte forbindelsene med den polske eksilregjeringen i London og anerkjenne den nye midlertidige polske regjering, som hadde sine røtter i den kommunistiske og Stalin-innsatte Lublinregjeringen. Den polske ambassadøren i Washington hadde bedt det amerikanske utenriksdepartement om å bli varslet på forhånd, slik at han slapp å få meldingen først gjennom radio og presse. Dette ble lovet, og 2. juli ble han underrettet om at den offisielle melding fra den amerikanske regjering ville bli kunngjort 4. juli. Ambassadøren minnet da om at 4. juli var den amerikanske uavhengighetsdag, og at det kanskje hadde vært noe mer taktfullt å velge en annen dag for denne skjendige handlingen. Amerikanerne oppfatter hintet, og først den 5. juli kom meldingen om at den nye polske regjering var anerkjent. Den polske ambassadøren fikk en note der det blant annet het at den amerikanske regjeringen "ikke ville være i stand til å ha offisielt samkvem med Hans Eksellense den Polske Ambassadør etter tidspunktet for anerkjennelsen av den nye midlertidige polske nasjonale enhetsregjering". Avskjedshilsenen og oppsigelsesbrevet til den polske ambassadøren var holdt i diplomatiske ordelag. For Kazimierz betydde dette slutten på krigspensjonen.

Han var nå overlatt til seg selv i et fremmed land. Studiene ved Alliance College ble fullført, og han dro til Chicago for å skaffe seg arbeid. Det var ikke så enkelt og han gikk fra jobb til jobb. Han skaffet seg inntekt ved å stå i oppvasken i Lenard's Polish Restaurant, og syngte baryton hos Chicago Opera Society. På fritiden fortsatte han studiene, og i 1950 ble han fulltidsstudent. Han avla universitetseksamen i Busi-

ness Management med godt resultat. Men selv med det var det ikke enkelt å få seg noen fast stilling. I Chicago var det en stor polsk minoritet, og Kazimierz fikk ofte merke den diskriminering som polakkenes ble utsatt for. Å få en ledende stilling i Chicago for en med polsk opprinnelse var nærmest utenkelig. På denne tiden endret han navnet sitt til Casimir D. Bernard. Mellomnavnet Bernard som han hadde fått ved dåpen, ble tatt til etternavn.

Han stiftet familie og fikk tre barn. I 1962 fikk ble han ansatt hos IBM. Her skulle han i nærheten av New York arbeide som ingeniør i 25 år inntil han ble pensjonist i 1987.

Etter at krigen var slutt har han ikke fått noen påskjønnelse eller godtgjørelse for sin krigsinnsats og krigsskade. Selv den kunstige foten, som han i løpet av 53 år har måttet skifte seks ganger, har han ikke fått noe tilskudd til.

Han var en av de tolv polakker som hadde deltatt ved Narvik som kong Haakon VII i 1942 hedret ved å tildele det norske Krigskorset - vårt lands høyeste utmerkelse. Kongen var opptatt av å vise takknemlighet til dem som hadde utmerket seg i kampen for hans land. Han var personlig til stede ved overrekkelsen i London i juli 1942 festet selv Krigskorset på de fremmøttes bryst og trykket hver enkelts hånd. Det var imidlertid bare fem av de tolv som kunne være tilstede. De andre var i den polske hærens tjeneste utenfor Englands grenser. Kazimierz i USA, brigadesjefen, general Bohusz-Szyszko, var i Russland, andre hadde i hemmelighet tatt seg inn i Polen og sluttet seg til den polske hjemmehæren, andre oppholdt seg på forskjellige fronter der polske soldater fortsatte kampen. Jan Lasowski, som hadde mistet synet på begge øynene under kampene ved Ankenes var til stede og var en av dem som fikk Krigskorset. Igjen ble kongens omtanke og omsorg for dem som hadde kommet til skade i kampen for hans land demonstrert. Det ble lagt merke til at det var den blinde Jan Lasowski kong Haakon var mest opptatt å samtale med.

Kazimierz skulle ikke motta Krigskorset fra kongens hånd. Han fikk det i stedet på en stor propagandatilstelning sponset av New York Herald Tribune. Møtet fant sted i ballsalen i Waldorf-Astoria Hotel i New York. Krigskorset ble overrakt av den norske militærattachéen i Washington, oberst Oscar Klingenberg. Til den store festklede forsamlingen holdt obersten denne talen:

"Polske tropper ble sendt til Norge i april 1940 for å hjelpe oss i vår kamp for frihet og selvstendighet. De kjempet i våre snødekkede fjell med en tapperhet og en dyktighet som ligger langt over det jeg kan beskrive. Hans Majestet Kong Haakon VII av Norge har tildelt Krigskorset til en av disse heltene som anerkjennelse for en usedvanlig tapperhet under felttoget i Norge. Denne helten er til stede her i dag. Jeg har æren av å overrekke Krigskorset til deg,

korporal Dziedzioch."

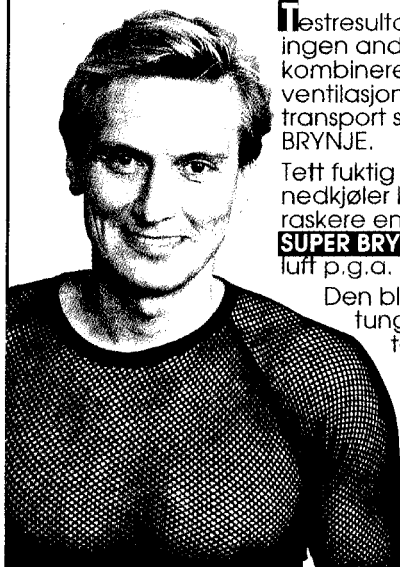
En norsk fenrik, som var kommet fra "Little Norway" i Canada, hilste fra norsk ungdom og talte om at krigen hadde vist at ungdommen, når den ble stilt på prøve, hadde vist å sette seg idealer og å yte noe friheten. Den norske fenriken ble presentert under fornavnet Finn, av frykt for tyske represalier mot familien hans i Norge. Fenrikens fulle navn var Finn Andvig. Da krigen brøt ut i Norge i 1940 var han student ved NTH i Trondheim. Ettersom han hadde flysertifikat, tok han seg frem til Nord-Norge og tjenestegjorde ved en av de norske flyavdelingene på Bardufoss under felttoget. Da kampen i Nord-Norge måtte oppgis 9. juni dro han til Finland, derfra videre gjennom Sibir og nådde frem til de norske styrkene i Canada i julen 1940. Etter krigen sluttet han i Forsvaret og var blant annet i nærmere 20 år teknisk sjef i SAS. Enda som 75-åring var Finn Andvig opptatt av flyvning, og fløy selv glidefly over Østlandet i 1992.

Avslutningen på propagantilstelningen i Waldorf-Astoria, hvor det var flere tusen mennesker til stede, ble foretatt av president Roosevelt. Hans tale ble overført ved direkte sending via radio fra Det Hvite Hus.

Høytideligheten i Waldorf-Astoria og overleveringen av Krigskorset til Kazimierz, fant sted den 17. november 1942. Det skulle på dagen gå nøyaktig femti år før Kazimierz igjen skulle høre noe fra Norge. 17. november 1992 fikk han brev fra sin søster Maria Bochenek i hjembyen Chorzow i Polen. Søsteren sendte ham kopi av et brev som en norsk offiser for noen år tilbake hadde sendt til det polske institutt i London med forespørsel om de hadde noe kjennskap til hvor det var blitt av de polske deltakerne i felttoget ved Narvik som den norske kongen hadde tildelt Krigsskorset. Spesielt var det bedt om opplysninger om den aller yngste av dem, Kazimierz Dziedzioch. Kazimierzs søster hadde fått kopien av sin svigerinne som var bosatt i London som pensjonist. Hun hadde jobbet som ekstrahjelp i det polske instituttet med å arkivere brev og forespørslar. Her hadde hun lagt merke til navnet Kazimierz Dziedzioch i et brev og tatt en kopi av den siden hvor navnet var nevnt. Kopien ble så sendt til svigerinnen i Polen.

Da Kazimierz mottok forespørselen fra Norge, var han i full gang med å skrive sine memoarer. Norge, Narvik og høyde 405 på Ankenesfjellet, hadde derfor ofte vært i hans tanker. Selv om han i sitt arbeid som ingeniør for IBM hadde reist over store deler av kloden, hadde han aldri vært i Norge. Lysten til gjense landet hvor han feiret sin sekstende fødselsdag, og hvor han noen dager senere mistet sitt høyre bein var vakt. Han besluttet seg for å forsøke å komme seg til Narvik i mai 1993. Han ville gjerne komme til høyde 405 enda en gang

DEN PERFEKTE KOMBINASJON HELSETRØYE I SUPERGARN

Føstresultater viser at ingen andre undertøy kombinerer varmeisolasjon, ventilasjon og fuktighets-transport slik som SUPER BRYNJE.

Tett fuktig undertøy nedkjøler kroppen mye raskere enn luft.

SUPER BRYNJE er mest luft p.g.a. nettingen.

Den blir derfor ikke klam, tung, våt og kald som tett undertøy, men bevarer varmen også etter lengre tids bruk.

Brynje helsestrøye i supergarnet **MERAKLON** er uvanlig - lunt og behagelig på kroppen.

Super
BRYNJE

NORSK PRODUSERT

FORHANDLES AV JAKT- OG SPORTSFORRETNINGER

TILBUD

Monterte ferskvannsgarn

Tråd: Monofil 0,20

Lengde: 25 mtr. Farge: Rød/grå

OMF/MM	1,5 mtr. dyp	2 mtr. dyp
12/52	193,-	203,-
14/45	195,-	205,-
16/39	198,-	210,-
18/35	200,-	214,-
20/31	202,-	217,-
22/29	205,-	221,-
24/26	210,-	225,-
26/24	215,-	229,-
28/22,5	221,-	235,-
30/21	225,-	238,-
32/19,5	229,-	242,-
38/16,5	234,-	246,-

Garna sendes mot oppkrav.

Alle priser er inkl. moms

Ordre over kr. 2.500,- sendes fraktfritt

Navn:

Adr.:

Postnr./sted:

REFA A/S FISKEREDSKAP
BOKS 8, 9301 FINNSNES

HV 5/93

Vi tar gjerne Deres ordre på tlf. 089 40 011 MARINA - fax: 089 40 909